

AZ ENERIASZEGÉNYSÉG ELLENI KÜZDELEM, mint a társadalmi,- és környezeti fenntarthatóság eszköze.

VÉDEGYLET

Kovách Eszter

Környezeti igazságosság

- Tágabb keret, Szemléletmód
- Környezeti erőforrásokhoz való hozzáférés igazságos megoszlása
- Ha a környezetből való előnyök és hátrányok megoszlása egyenlőtlen (Vörösiszap)
- Magyarországon: környezeti közszolgáltatásokhoz való hozzáférést jelenti inkább.

Mi az energiaszegénység?

Energiaszegénység

ENERGIASZEGÉNYSÉG MAGYARORSZÁGON: Első Értékelés

Sergio Tirado Herrero - Diana Ürge-Vorsatz

Center for Climate Change and Sustainable Energy
Policy (3CSEP), Central European University
(CEU)

VÉDEGYLET – Protect the Future, Környezeti
igazságosság munkacsoport

Források: KSH, ODYSSE, EUROSTAT, nem
véletlen mintavétel esettanulmányok

Energiaszegénység

- **Globális probléma:** Energiaszolgáltatásokhoz való nem megfelelő hozzáférés (megfizethetőség, affordability), vagy a hozzáférés teljes hiánya (access)
- KKE magas energiafogyasztás, nehézségek az energiaszolgáltatás költségeiből.
- Magyarország
- Mo: „A háztartás megfelelő energiaellátásának megfizetésére való képesség hiánya”

Energiaszegénység jellemzői 1

Hasonló a természete a **szegénység**hez, de különbözik más javaktól, és szolgáltatásoktól:

- Beszerzés nem választás kérdése
- Fűtés bizonyos minimális szintje mindenképpen szükséges
- **Kockázat:** nem megfelelő beltéri hőmérséklet betegségekhez, vagy többlet téli halálozáshoz vezethet, súlyosabban érintve a sérülékenyebb rétegeket

Energiaszegénység jellemzői 2

- Energiafogyasztás nem igazodik rugalmasan a bevételekhez: alacsonyabb jövedelmű háztartások aránytalanul magasabb fűtési költségeket viselnek. (Brophy et.al, 1999)
- Nem minden alacsony jövedelmű háztartás energiaszegény, és nem minden energiaszegény háztartás alacsony jövedelmű

Az energiaszegénység mérése

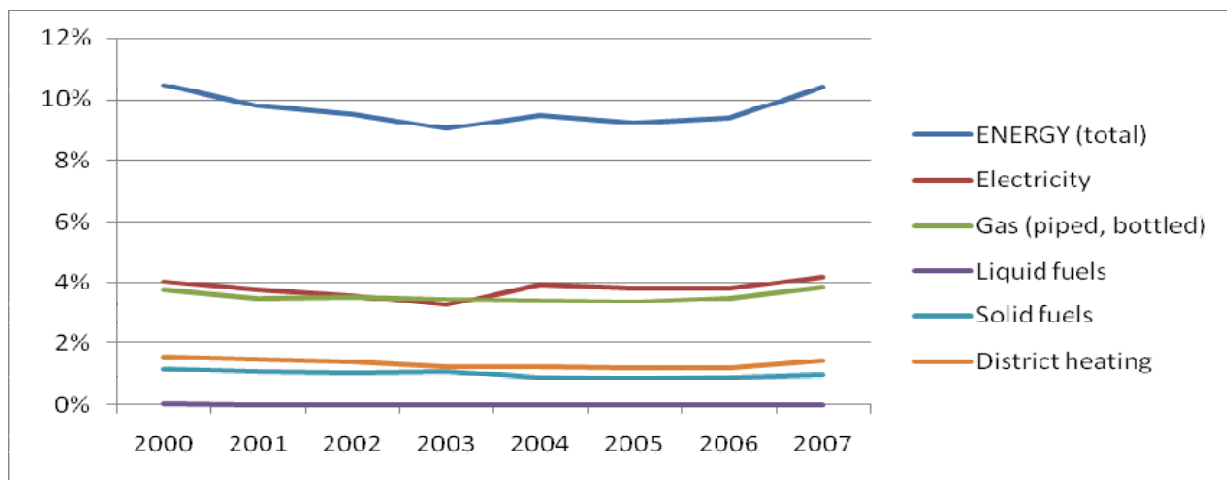
- **Energiakiadások:** a jövedelem 10%-ánál többet költ energiaszámláira (Boardman, 1991)
- **Önbevallás:** aki úgy nyilatkozik, hogy nem képes kielégítő szintre fűteni a lakását
- **Közvetett indikátorok:** közüzemi számlatartozások, rossz lakásviszonyok, téli többlethalálozás.

Kiadási megközelítés

- Háztartás energiafogyasztására fordított kiadása a bevételekhez viszonyítva
- **Kritika:** nem érzékeny 1 lakásban élők száma, lakásnagyság, etc. (Healy, 2004)
- **A családok energiakiadásának középértéke 10% körül volt 2000 és 2007 között (KSH)- az átlagos magyar háztartás energiaszegény?**
- **Legveszélyeztetettebbek**
alacsony jövedelműek, 65 év, vagy a feletti, vidéki, roma

Energiakiadások a jövedelem százalékában Magyarországon

Önbevallás

- A teljes magyar lakosságnak átlagosan 14,7%-a nem engedhette meg magának hogy megfelelően melegen tartsa az otthonát.
- **2005 és 2007 között 19%-ról 11%-ra** csökkent az energiaszegények aránya a megkérdezettekben belül. Ez az EU 27 átlagának felel meg, a KKE-i országok átlaga alatt van.
- **Minden háztartástípusban csökkenés** tapasztalható, jóllehet vannak különbségek: az egyfős háztartások mintegy (2007)., (medián jövedelem 60%-a alatti) minden 3. személy energiaszegény
- **Önbevallásos mérés kockázata:** igényszint, szubjektív

Közvetett indikátorok

- Közüzeti számlatartozások
- Rossz lakásviszonyok
- Téli többlethalálózás

Közüzemi számlatartozások

- 2005-2007 növekvő arány, 2007-ben az EU-ban a legmagasabb arány, a háztartások 18%-a.
- Nagy különbség a gyermekes és gyermektelen háztartások között: az előbbiek 23%-a tartozik ide.,
- 65 év és a felettiek csak 4,3%

Rossz lakásviszonyok

- között él a lakosság 20%-a, az arány csökkenő tendenciát mutat EU átlaghoz képest.
- (EUROSTAT) <->ODEX: Lakásállomány 2000 és 2007 között **romló energetikai teljesítmény**
- Nem található szignifikáns különbség a gyermekes és a gyermektelen háztartások között, de önbevallásnál van!

Téli többlethalálozás

- önmagában nem az energiaszegénység indikátora
- az energiaszegénység miatt: 1400-2400 haláleset évente.(25-44) (KSH)
- 40 évesnél idősebbeket , főként a 60-nál idősebbeket érinti

Az energiaszegénység legfontosabb okai

- Alacsony jövedelmek
- Magas energiaárak.
- A lakások rossz energiahatékonysági mutatója.

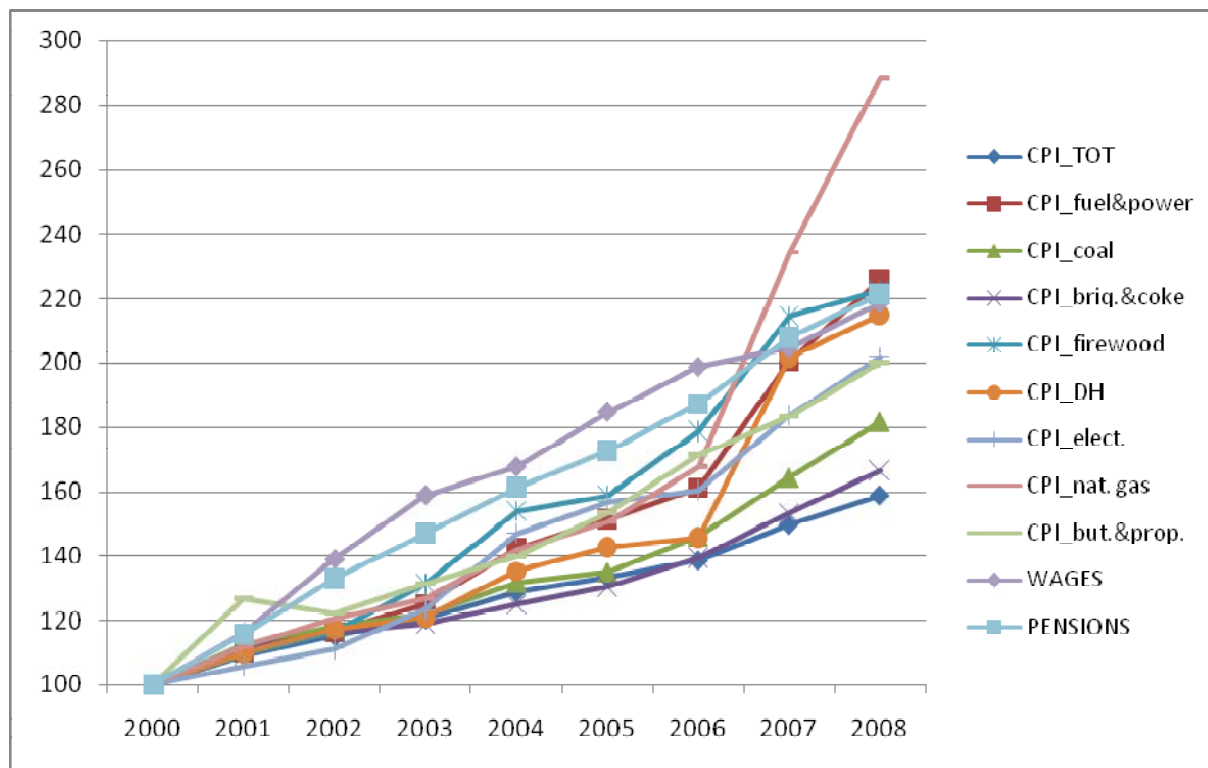

Magas energiaárak

- A hazai gázárak vásárlóerő-paritáson számolva a közepesnél magasabbnak számítanak (EU 27), míg az elektromos áram ára a legmagasabb az EU-ban (2007/2008).
- Az EU-ban Magyarországon nőttek a legdinamikusabban az energiaárak az elmúlt években.

Magas energiaárak

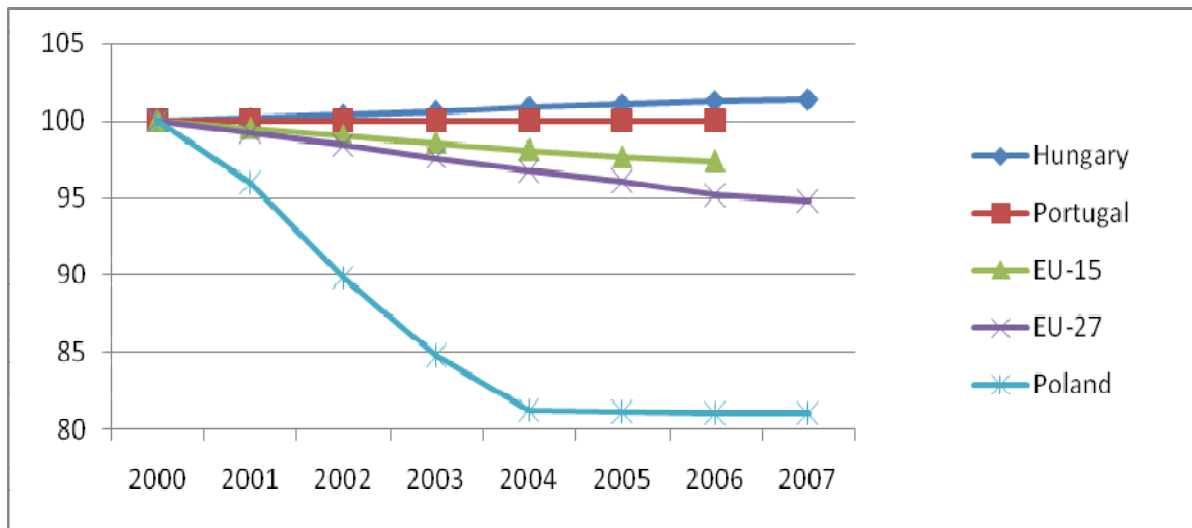

A lakások rossz energiahatékonysági mutatója

- **A magyar lakások egy négyzetméterre jutó fajlagos energiafogyasztása a harmadik legmagasabb az Európai Unióban!**
- **Ráadásul ez a mutató nem javult az elmúlt tíz évben.**

A lakások energiahatékonysági mutatójának (ODEX) változása

Esettanulmányok

- Nem véletlen mintavétel
- Interjúk készítése bizonyos veszélyeztetett csoportokkal:
 - Romák, mélyszegénységben élők
 - Idősek
 - Távfűtés

Roma közösségek

Roma közösségek

- gyakran nem képesek a hálózathoz való csatlakozáshoz a vidéki háztartások
- Rosszabb minőségű lakások
- Energiaszegénységre reakció: közüzemi tartozások, illegális megoldások, egyéb egészséget károsító megoldások, átcsoportosítás, nyomor
- Családi és nem közösségi megoldások (Sajószentpéter)

Pilot projektek a probléma megoldására

Pilot projektek a probléma megoldására

- Fa árának csökkentése: megállapodás az erdőbirtokossal, Bódvalenke
- ESSRG: szalmabálás szigetelés, Mezőcsát
- Energia hatékony technológiák tanítása

Gépi megoldások. Vörös Kereszt- Energia Klub, Védegylet, ESSRG- működőképes, de nem elég

Veszélyeztetett csoport: idősek

- Különösen veszélyeztetett csoport, alacsony kihasználtságú épületekben laknak, különösen érzékenyek a beltéri hőmérsékletre
- Számlák pontos befizetése, a nélkülözéstől függetlenül
- Egyéb reakciók: fűtés csökkentése, csak egy szoba befűtése, egyéb tüzelőanyagok

Távfűtés

- Százalékos arány visszaesése 1990-2006 között 16%-ról 15%-ra
- Alacsony hőhatékonyság, felújításra szoruló épületek
- Magas költségek, télen akár 60% is
- Probléma: nincsenek egyéni fogyasztásmérők, épületen belül egyenlőtlen költségmegoszlás

Összefoglalás

- További kutatások szükségesek a koncepció meghatározása és mérése érdekében.
- Az energiaszegénység legalább **egy-másfélmillió embert érint hazánkban**, úgy, hogy még mindig magas volt az energia ártámogatás mértéke. Ez az energiához kapcsolódó ártámogatások és egyéb támogatások (Lft.) átgondolását sugallja.
- Ugyanakkor a probléma nem csupán szociál-, hanem **energiapolitikai kérdés is**, tekintettel az energiahatékonyság elhanyagolt ügyére.

Köszönöm a figyelmet!

**Támogatta Izland, Liechtenstein és Norvégia, az EGT
Finanszírozási Mechanizmuson és a Norvég
Finanszírozási Mechanizmuson keresztül.**

norwegian financial mechanism

További információ:

www.vedegylet.hu

www.kornyezetiigazsagossag.hu

Kovách Eszter: eszter@vedegylet.hu